

Fodor Viktória

fodorv@kr.police.hu

ÁLLAMI FUTÁRSZOLGÁLAT

Absztrakt

Jelen publikáció röviden ismerteti az állami futárszolgálat működését, mely tevékenységénél fogva a titokvédelem speciális szerve, központi szerve a Készenléti Rendőrség alárendeltségében országos hatáskörű, területi besorolású, főosztály jogállású szervként működik, kihelyezett szervezeti egységei a rendőrfőkapitányságok szervezetébe tartoznak. A futárszolgálatot az országos rendőrfőkapitány a Készenléti Rendőrség parancsnoka útján irányítja és működteti. Meghatározza a futárszolgálat szervezetét és irányításának rendjét, biztosítja a működéshez szükséges személyi és tárgyi feltételeket, kiadja működési szabályzatát.

This paper reports about the functioning of the state Courier Service, which is a special organ of the protection of secret by virtue of its function, it has a nationwide power being subordinate to the Police of Preparedness, it has a regional rating, it functions as an organ of main class by right, its systematic units belong to the organization of the main police force. The Courier Service is controlled and run by the national main police officer via the commandant of the Police of Preparedness. It determines the organization Courier Service and the order of the control, it assures the personal and material conditions necessary for its functioning, and it provides its operational rules.

Kulcsszavak: *futár, küldemény, titkos ügykezelés, jogosultság ~ courier, consignment, secret handling of affairs, authority*

Történeti áttekintés

Az egységes állami futárszolgálatot az MDP Politikai Bizottsága 1949. márciusi határozata alapján létrehozták. Ennek feladata elsősorban a pártinformációk továbbítása volt, de emellett átfogta a fegyveres erőket, testületeket, de az állami szervezet civil szféráját is. Az 1956-os forradalom és szabadságharc időszakában a szervezet szétesett. Ujjászervezésére 1957-ben került sor, amikor a Belügyminisztérium szervezésében, közvetlen miniszterhelyettesi irányítás alatt létrehozták a BM Országos Futárszolgálatot. Működési köre biztosította a különböző típusú és irányítás alatt álló szervezetek közötti információk áramlását is. Az első

jelentős változásra 1988 novemberétől került sor, amikor az MSZMP összes szerve ki lett kapcsolva a futárszolgálatból, így működése politikamentes lett. 1990-ben új elnevezése ORFK Állami Futárszolgálat, mely a rendőrség keretén belül önálló szolgálatként működik.

Az Országos Rendőrfőkapitány határozza meg működésének és irányításának feltételeit. Az ORFK Hivatal Vezetőjének felügyeletével végzi a feladatait. A futárszolgálat tevékenységénél fogva a titokvédelem speciális szerve. Hivatásos állományú tagjaira a rendőrt megillető jogok és kötelezettségek vonatkoznak.

A szervezet két tevékenységi köre különböztethető meg:

1. futármunka mely a futárküldemények fegyveres biztosítással való továbbítását, a szervek részére történő átadását és azoktól való továbbítás céljából átvételt foglalja magába.
2. levélirányító munka mely a futárok által továbbításra átvett futárküldeményeknek a futár járatrendnek megfelelő célirányos elosztásából és a futár kézbesítési bizonylatok elkészítéséből áll.

A futárszolgálat illetékességét tekintve központi és területi szervekre tagozódik.

Központi szerv:

- Törzs (segíti a futárszolgálat vezetőjének irányító munkáját a futárszolgálat központi szervei irányításában és az országos szakirányításban egyaránt);
- Futár Osztály (feladata a központi és a megyei szervek közötti futárküldemény forgalom, valamint Budapest és Pest megye területén bekapcsolt szervek futárküldemény forgalmának biztosítása), mely Távolági és Városi Alosztályokra tagozódik;
- Levélirányító Osztály (elvégzi a központi levélirányítást, valamint a küldemények továbbításra való előkészítését) mely Központi Levélirányító Alosztályra, Parlamenti Alosztályra és Minisztériumi Alosztályra tagozódik.

Területi szerv:

A megyei rendőr-főkapitányságok keretében működő futár csoportok, amelyek a megye területén végzik a futárküldemények szelektálását, címzetthez való továbbítását.

A futárküldemények továbbítása a futárszolgálat szervei és a bekapcsolt szervek viszonylatába állandó menetrendszerű futárjáratokkal történik. A küldemények 24 órán belül célbaérnek. A „sürgős” futárküldemények továbbítása, ha az a menetrendszerű járatokkal nem oldható meg, rendkívüli futárjáratokkal történik.

Bizonylati rend

A továbbított küldemények nyilvántartása egységes bizonylati rend szerint történik. Fontos, mivel ez alapján nyomon követhető a küldemény [1], továbbá megállapítható a továbbításban közreműködők személyes felelőssége. A bizonylati rendek megőrzési ideje 3 év. A futárszolgálat tevékenységével hozzájárul az állam és a rendőrség zavartalan működéséhez. A futárszolgálat összességét tekintve egy bonyolult országos rendszer, amely egyes elemeinek pontos egymáshoz kapcsolódásával és működésével biztosítja az állam különböző szervezetei között a legfontosabb és leglényegesebb információk áramlását.

Küldemények

A küldemény - levél, távirat, fax, csomag stb. - postai vagy hivatali kézbesítés, futárszolgálat, informatikai- telekommunikációs eszköz, illetve magánfél (ügyfél, egyéb érdekelt, stb.) személyes közreműködése útján kerül a szervhez. A gyors elintézést igénylő („Azonnal!”),

„Soron kívül”, „Sürgős!” kezelési jelzésű) küldeményt - az érkeztetést követően - haladéktalanul továbbítani kell a címzetthez.

Az átvevő személy a kézbesítőokmányon olvasható aláírásával, az átvétel dátumának feltüntetésével és az átvételi okmány lebélyegzésével köteles az átvételt elismerni. A „Sürgős!” és az „Azonnal!” „Soron kívül!” jelzésű, továbbá a futárszolgálattól átvett küldemények átvételi idejét óra, perc pontossággal kell megjelölni. A tértivevényes küldemények esetén az átvevő személy köteles gondoskodni a tértivevény feladóhoz történő visszajuttatásáról.

Szükség esetén - ha az iratforgalom nagysága indokolja - az irattovábbításhoz futárzsákot lehet alkalmazni. A futárzsák lezárásához lakatot kell használni, amelynek kulcsát a szerv vezetője által kijelölt személy kezeli. Az iratokról legalább két példányban futárjegyzéket kell készíteni, a futárzsák átadása kétpéldányos futárzsák-jegyzékkel történik. Az iratokat az Állami Futárszolgálat (a továbbiakban: futárszolgálat) országos rendszerébe bekapcsolt szervezetnek a futárszolgálat útján, más szervnek vagy magánszemélynek postán, elektronikus úton vagy alkalmi kézbesítővel kell továbbítani. A központi postafiók-számot használó szervezet kizárólag a futárszolgálat útján továbbíthatják küldeményeiket. A szervezet indokolt esetben költségkeretük terhére saját postafiókot nyithatnak. A futárszolgálat közreműködésével postára feladott küldemények előkészítését (pl.: címzés, csomagolás) a postai előírásoknak megfelelően kell végezni. Ha az iratot csomagban továbbítják, annak lezárásáról gondoskodni kell. Az eljuttatás postai, valamint futárszolgálati küldemény esetében a segédhivatalokban, fax és elektronikus küldemény esetében a készítő szervezeti elemeknél történik. A büntető- és szabálysértési ügyek, valamint az ehhez kapcsolódó bűnjelek és egyéb tárgyak, valamint büntető és szabálysértési ügyekben keletkezett iratok akkor továbbíthatók a futárszolgálattal, ha megfelelnek a futárküldeményekre vonatkozó jogszabályi előírásoknak, továbbá:

- a) méretüket és mennyiségüket tekintve futárjáratokkal szállíthatók;
- b) a folyékony, törékeny, mérgező, fertőzésveszélyes, romlandó, bűzös tartalmú vagy egyéb okból veszélyes küldemények csomagolási módja kizárja a szállítás során történő sérülés és káros következmények bekövetkezésének lehetőségét;
- c) tűzveszélyes, sugárzó vagy robbanóanyagot nem tartalmaznak;
- d) csomagolásukon feltüntetésre került a „Bűnjel!” felirat, a tartalom, a belső és külső csomagolás módja, valamint a csomagolást végző személy neve;
- e) a vér- és vizelet-, valamint a DNS minták a továbbításukra rendszeresített egységcsomagban, egyedi azonosításra alkalmas nyilvántartási számmal vannak ellátva. Az irattárakban az iratokat irattári tételszám emelkedő sorrendjébe kell tárolni. A kiselejtezett iratokat zúzással, égetéssel vagy az irat anyagától függő egyéb módszer alkalmazásával felügyelet mellett - úgy kell megsemmisíteni, hogy tartalmukat megállapítani ne lehessen.

A küldemények tartalmazhatnak minősített [2], külföldi minősítésű, korlátozottan megismerhető, nem minősített adatokat tartalmazó köziratokat. A küldemények tartalmára a csomagoláson vagy a futárjegyzéken lévő minősítési jelölés (vagy annak rövidítése) utal. A futárszolgálattal kizárólag olyan küldemény továbbítható, amelyet a bekapcsolt szerv iratkezelő szerve (titkos ügykezelő) zárt le, kivéve, ha azt a minősítő lezárt állapotban adta át az iratkezelőnek. A küldemény tartalmazhat több külön nyilvántartási számmal ellátott adathordozót is. A küldemény lezárása akkor megfelelő, ha a burkolat nyilvánvaló megsértése nélkül tartalmához nem lehet hozzáférni, illetve azt megismerni. A küldemény csomagolásának alkalmasnak kell lennie a küldemény tömeges szállítással együtt járó fokozott sérülésveszélytől való megóvására, illetőleg arra, hogy ilyen okból bekövetkező

sérülés miatt a tartalma ne válhasson hozzáférhetővé. A burkolat nem lehet átlátszó és a csomagolásnak ki kell zárnia a tartalom belső mozgásának lehetőségét.

A minősített adathordozót a megfelelő minősítési jelöléssel ellátott zárt küldeményben kell továbbítani. A küldeményt a lezárás mentén (leragasztás, kapoccsal lezárt boríték stb.) el kell látni a küldő szerv titkos ügykezelője által használt bélyegzőlenyomattal olyan módon, hogy az esetleges felbontás, jogosulatlan hozzáférés ténye egyértelműen megállapítható legyen. A minősített küldeményt tartalmazó futárzsákot, valamint a zárszerkezettel ellátott csomagot úgy kell lezárni, hogy a zárszerkezet feltörése nélkül azt csak a feladó és a címzett nyithassa ki.

A futárzsákban a küldemények egyedileg lezárt állapotban továbbíthatók. A minősített és a minősítés nélküli küldeményeket el kell különíteni. A minősített leveleket a sérüléstől való megóvás érdekében keményborítású iratgyűjtőbe kell helyezni. Ha a futárzsák két bekapcsolt szerv közötti küldeményforgalomra szolgál, a küldemények egyedi lezárása (borítékolása) mellőzhető, a minősített küldeményt tartalmazó futárzsákot azonban a titokvédelmi szabályok [3] szerint kell lezárni.

A bekapcsolt szerv által egyszerre feladott küldemények súlya nem haladhatja meg a 25 kg-ot. Nem vonatkozik ez a korlátozás a több szervezettel futárzsákos továbbítási formában kapcsolatban lévő országos és középírányító (területi) szervek küldeményeire, valamint a soron kívüli és nem bekapcsolt szervhez továbbítandó küldeményekre. Az egy tételbe csomagolt (csomag, futárzsák) küldemény súlya legfeljebb 20 kg lehet. Nem továbbítható futárszolgálat az életet, testi épséget, az egészséget, a többi küldeményt, illetőleg a szállítás biztonságát veszélyeztető küldemény. A levélirányítást az erre szakosodott szervezeti egységek és beosztottak, ahol pedig ilyenek nincsenek, futárok végzik. A levélirányítási feladatokra a szolgálati beosztást a levélirányítást végző futáregység vezetője állapítja meg.

A futárküldemények továbbítási rendszerének biztosítania kell, hogy a menetrendszerű futárjáratokkal továbbított küldemény a feladótól a címzetthez:

- a) a központi (országos) irányító és a középírányító (területi) szervek között a fővárosban és a megyeszékhelyeken a feladást követő első munkanapon,
- b) az a) pontba nem tartozó bekapcsolt szervek között az egymáshoz csatlakozó futárjáratokkal késedelem nélkül megérkezzék. A soron kívüli küldemények továbbítására az elrendelésre jogosult utasításának megfelelően haladéktalanul intézkedni kell.

Minősített küldemények megőrzésére szolgáló futárhelyiséget folyamatosan őrzött épületben lehet kialakítani, a TÜK helyiségekre vonatkozó szabályok szerint. A biztonsági rendszert úgy kell kialakítani és olyan biztonságtechnikai eszközöket kell alkalmazni (behatolás elleni védelem, tűzvédelem stb.), amelyek megfelelnek az ott őrzött minősített adatok védelmére vonatkozó jogszabályi követelményeknek.

A futárküldeményeket, illetve a postai forgalomban vagy más módon érkezett küldeményeket elkülönítetten kell kezelni a felbontásig. Gyanús küldemény észlelése esetén azt a veszélyes anyagok tárolására szolgáló edényben kell elhelyezni, és erről a küldemény címetzettjét, valamint a területileg illetékes katasztrófavédelmi szervet azonnal értesíteni kell.

A gyanús küldemény tárolóedényben történő elhelyezését követően az ügykezelő a tárolóedényt légmentesen lezárja, a küldemények további felbontását a katasztrófavédelem képviselőjének megérkezéséig felfüggeszti, a légtechnikai berendezéseket haladéktalanul kikapcsolja, a nyitott nyílászárókat becsukja, majd a helyiséget elhagyva, annak ajtaját/ajtajait bezárja. A gumikesztyűket használat után a veszélyes anyagok összegyűjtésére és tárolására rendszeresített tárolóedényben kell elhelyezni.

A futárszolgálat szervezete

A futárszolgálat a Rendőrség speciális szolgálataként végzi tevékenységét. Központi szerve az Országos Rendőr-főkapitányság alárendeltségében országos hatáskörű, területi besorolású szervként működik, kihelyezett szervezeti egységei a rendőr-főkapitányságok szervezetébe tartoznak.

A futárszolgálat központi szerve az ország területére kiterjedő illetékességgel:

- a) ellátja a központi levélirányítási feladatokat;
- b) országos távolsági futárjáratokkal biztosítja a küldeményeknek a főváros és a megyék közötti forgalmát;
- c) az erre rendelt futáregységek útján gondoskodik a kormányzati szervek és a Belügyminisztérium vezetésének a nem bekapcsolt szervhez szóló és soron kívüli küldeményeinek továbbításáról a főváros és Pest megye területén;
- d) végrehajtja a budapesti és Pest megyei székhelyű bekapcsolt szervek közvetlen futárkiszolgálását.

A futárszolgálatot az országos rendőrfőkapitány a Készenléti Rendőrség parancsnoka útján irányítja és működteti. Meghatározza a futárszolgálat szervezetét és irányításának rendjét, biztosítja a működéshez szükséges személyi és tárgyi feltételeket, kiadja működési szabályzatát.

A futár különleges feladatokat teljesítő rendőr, aki szolgálata ellátása során jogosult a küldeményeknek a futárszolgálat nevében történő átvételére és átadására, köteles azokat fegyveresen továbbítani, megőrizni és megvédeni. A küldemények továbbításának rendjét úgy kell kialakítani, hogy az biztosítson megfelelő védelmet illetéktelen személy hozzáféréseivel szemben. A küldemények fegyveres őrzését a továbbítás teljes tartama alatt biztosítani kell.

A futárszolgálat felelősséggel tartozik a továbbítás céljából birtokába adott küldemények megóvásáért, a működésével kapcsolatban tudomására jutott titok megőrzéséért. Az átvett küldeményben bekövetkezett anyagi károkért a futárszolgálat a polgári jog szabályai szerint felel. A futárszolgálat alapvető feladata a minősített adatokat tartalmazó küldemények fegyveres biztosítással való továbbítása a futárszolgálat országos rendszerébe bekapcsolt belföldi titokbirtokos szervek között, beleértve a külföldi minősítésű küldeményeket is.

A schengeni csatlakozásra való felkészülés kiemelkedő feladata volt a Rendőrség és a Határőrség integrációjának megvalósítása. A szervezet elnevezése is megváltozott, a Rendészeti Biztonsági Szolgálat Készenléti Rendőrségként működik tovább. Az átalakítás a szervezet belső struktúrájára is kihatott. Az eddig csapatszolgálati tevékenységet végző Bevetési Parancsnokság Rendészeti Igazgatóságként, kibővült feladatkörökkel - belföldi állami futárszolgálat, központi ügyelet, polgári repüléssel kapcsolatos feladatok - látja el napi feladatait.

A Készenléti Rendőrség a továbbiakban is részt vesz az előre nem tervezhető, halaszthatatlan beavatkozást és csapaterőt igénylő feladatok és a védett vezetőkkel kapcsolatos biztosítási feladatok végrehajtásában, a különösen nagy, illetve a különösen jelentős értékű pénz- és értékszállítmányok kísérésében és ellátja a különleges szállítmányok őrzésével kapcsolatos feladatokat. Speciális szervezeti elemei a polgári repüléssel, a rendőrség hatáskörébe tartozó tűzszerészeti és belföldi állami futárszolgálat tevékenységgel kapcsolatos feladatokat lát el.

A Futárszolgálat szerepe a pénzmosás elleni küzdelemben

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény (2007. évi CXXXVI. Tv.) célja, hogy a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása

tilalmának hatékony érvényesítése érdekében megelőzze és megakadályozza a bűncselekmények elkövetéséből származó pénznek vagy pénzben kifejezhető értékkel bíró dolognak a pénzmosás szempontjából veszélyeztetett tevékenységeken keresztül történő tisztára mosását, valamint a terrorizmusnak pénzzel vagy pénzben kifejezhető értékkel bíró dologgal való támogatását.

A Bankok is bekapcsolódtak, az Állami Futárszolgálat rendkívül biztonságos, hatékony irat/küldemény-továbbító rendszerébe. Továbbá ezáltal a rendőrség alapvetően saját élőerejét is kívánja kímélni, hogy a nyomozóiknak ne kelljen a bizalmas – postán/faxon nem továbbítható – iratokkal a bankok illetékes szerveit saját maguknak felkeresniük (sokszor az ország másik végéből). A bankok számára is könnyebbé teszi a Futárszolgálat igénybevétele, hiszen ezzel egyéb, bizalmas jellegű rendőrségi levelezésüket is lebonyolíthatják.

Összefoglalás

A futárszolgálatra vonatkozó szabályozás megújítása lenne szükséges, aktualizálni az idők során kialakult és végbement fejlődéseket. Másokkal is meg kellene ismertetni, hogy mennyire fontos az Állami Futárszolgálat munkája, mert kevesen ismerik ezt a tevékenységet. A küldeményeket megbízhatóan és időben továbbítja a címzetteknek, ezzel sok ember munkáját megkönnyíti.

Irodalmi hivatkozás

- [1] 1996. évi XLIII. Tv. A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról
- [2] 3/1995. (III.1.) BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról
- [3] 56/2007. (OT 33.) ORFK utasítás a Rendőrség Titokvédelmi Szabályzatáról, a NATO/EU minősítéssel és jelöléssel ellátott adatok kezeléséről, valamint a Rendőrség Szolgálati Titokköri jegyzékéről
- [4] 79/1995. (VI. 30.) Korm. Rendelet a minősített adat kezelésének rendjéről
- [5] 44/1998. (X.14.) BM rendelet a belföldi Állami Futárszolgálat tevékenységének szabályozásáról
- [6] 1994. évi XXXIV. Törvény a Rendőrségről
- [7] 1995. évi LXV. Tv. Az államtitokról és a szolgálati titokról